

Jákup Olsen, tingmaður:

Oljan skal gera okkum fíggjarliga fræls

-Vit skulu nýta oljuna til at menna okkara land, so vit kunnu gerast eitt frælst fíggjarliga land eins og Kuwait við óavmarkaðum møguleikum fyri ungdómi okkara og ikki verða eitt útpínt hjáland sum t.d. Hetland skrivur Jákup Olsen, tingmaður í 2. parti av grein síni í sambandi við uppskot um oljuboring í Lopra. 1. partur er prentaður aðrastaðni í blaðnm.)

Mánadagin 16.1.95 varð so álituð í oljuboringunum í Lopra lagt á tingborð. Um ikki orðingin í álitinum var sum ein kundi vænta hana, so skiltu ein millum linjur, at farið verður undir boringarnar aftur, og tað var júst tað endamálið var við uppskotinum.

Í Sosialinum nú um dagarnar varð málborð seg soleiðis, at eftir at Kr.F. hevði reist oljumálið aftur á tingi, varð kallað til fundar í oljunevndini, so í minari verð er eingin ivi um, at uppskot okkara hevur gjørt gagn, og at menn fara aftur undir boringarnar sum skjótast, og er hetta eisini bráðneyðugt, í Føroya land er á fallandi fœti, og skal eg tí eisini koma inn á nøkur peningalig sjónarmið um olju, so menn ikki enn einuferð verða tiknir við nøsini.

Fyri nøkrum árum síðani var tað eingin, sum trúði, at havbotnur okkara goymdi olju- og gassrikidómi. Gass- og oljuboringarnar eystan fyri fiskimarkið hava fært til nýggjan jarðfrøðisligan hugsanarhátt um at olja finnst í undirgrund okkara og tí hevur verið biðið um, at fáa loyvi til at gera jarðfrøðisligar/seismiskar kanningar við Føroyar og í Føroyum.

Eina føroyska oljulóggevú

Danskur yvirvaldsrættur yvir Føroyum og harundir kontinentalsokki okkara er ein veruleiki, men okur fingur rættin til at yvirtaka ráðvægni í undirgrundini sum sermál. Hetta merkir, at vit hava lóggevúvald og umsitingarvald yvir ráðvægnunum í undirgrundini. Løgtungið má tí til at viðtaka eina føroyska oljulóggevú, og verður hon lógarkarmurin um eina føroyska oljuvinnu.

Miðlinjuspurningurin millum Ongland og Føroyar er enn ikki avgjórður, og tí er trupult hjá okkum at gera

konsesjónsrundu til boringar á tí økinum, ið vit stríðast um við bretar.

Lopra

Boringin í Lopra er eitt sindur annarleiðis, har kunnu vit halda fram, um vit ikki hava bundið okkum á hendur og fœtur, eitt nú við Western Geophysical, og tí er tað av alt avgerandi týðningi at byrja aftur í Lopra beinanvegin. Sjálvandi kunnu vit koma í ein sokallaðan turran brunn, men tað øvugt kann eisini verða tilfelldi, at vit finna olju, men í øllum førum fáa vit so tað úrsilt, sum eg greiddi frá í mínum innleggi til 1. viðgerð um sedimentlógini.

Ognarrætturin

Føroyingar eiga ognarrættin til tilfelting í undirgrundini. Hetta vil siga, at vit føroyingar hava lóggevúvald og umsitingarvald yvir tilfeltingum í føroysku undirgrundini og merkir hetta so aftur, at tað eru vit føroyingar, sum hava dispositiós-rættin (nýtslurættin) yvir hesum virðum. Henda rætt fingur vit í undirgrundaravtali 23. des. 1992.

17. nov. 1994

Men hvat stendur so í Felags føroysku og dansku yvirfyringini frá 17. nov. 1994, sum vísir, at danir vilja taka undirgrundina aftur. Har stendur svart upp á hvítt: »at regjeringen er indforstået med, at ministeren og styrelsen efter aftale med landsstyret udpeger eksperter, der kan deltage i landsstyrets udredningsarbejde på kulbrinteområdet«.

Sjálvandi fara teir menn (ekspertarnir), sum eru útpeikaðir av tí dansku stjórnini, at arbeiða fyri áhugamálinum hjá tí dansku stjórnini, sum teir eru løntir av. Also arbeiða teir ikki fyri Føroya Landsstýri, men fyri ta dansku stjórnina.

Tað vil siga, at sjálvt um

vit skulu eittast at hava yvirtikið ráðvægni í undirgrund okkara, so skulu danskir serfrøðingar frá danskum ministerium fyri tað fyrsta:

1. Skriva lógirnar og reglugerðirnar í okkara oljulóggevú, ið skulu galda í einari møguligari oljuvinnu (j.b. hvat ið hendi við reglugerðini um 200.000 m. grunnin).

2. Lóggeva, stinga út í kortið og beinleiðis planleggja oljuvinnuna í Føroyum – minnst til, at teir skulu gera »udredningsarbejdet«.

Eingin ivi er um, at teir koma at lóggeva, stinga út í kortið og planleggja soleiðis, at oljuvinnan verður løgd soleiðis til rættis til tess at nøkta dansk áhugamál og ikki føroysk.

Hetta merkir so aftur, at avkastid, tað er skattur og arbeiði, endar í Danmark og ikki í Føroyum frá einari møguligari oljuvinnu.

Undirgrund okkara fer so á henda hátt aftur at verða tikin frá okkum og vit gerast eitt nýtt Hetland (vit hava bankamálið í »frisk erindring«).

Hetland eitt útpínt hjáland

Eg vil her taka tvey dømi fram fyri at lýsa munin. Vónandi koma vit ikki at líkjast Hetlandi. Vit vilja tí her ávara politikarar okkara, ið sita við avgerðarættinum um at vera sera varnari í oljuspurninginum. Í Hetlandi er framleiðslan í dag uppá uml. 40 milliardir kr., sum er uml. helvtina av samlaðu bretsku framleiðsluni.

Avkastid í beinleiðis skatti til enska statskassan er 8 milliardir.

Lønin tilsamans av uml. 150.000 arbeiðsplássum er uml. 25 milliardir.

Men Hetland fær í beinleiðis skatti av 8 milliardum bert 350 milliónir.

Í arbeiði til Hetlands av bert 1000 arbeiðsplássum

200 milliónir.

Tilsamans í avkasti til Hetlands uml. 550 milliónir.

Men avkastid til Stóra Bretlands er uppá meira enn 30 milliardir.

Sostatt fær Hetland bert uml. 1,5% av avkastinum, og England fær uml. 98,5% av avkastinum.

Noreg framleiddi í 1993 fyri 112 milliardir kr. og ríkiskassin í Oslo fekk í skatti av hesum 112 milliardum – 28 milliardir, og tað er 25% í skatti av bruttoinntøkuni.

Foinaven

Metingin av seinastu boringini hjá eingilskmonnum í kelduni Foinaven beint við tað føroyska markið er, at henda keldan inniheldur fyri 350 milliardir kr. Vanliga meta menn, at ein kelda skal tømast eftir 20 árum, so vil henda keldan geva 17 milliardir kr. um árið.

England hevur uml. 300.000 arbeiðspláss í oljuvinnuni. Tá ið teir hava eina helvt í Norðsjónum, so hava teir uml. 150.000 arbeiðspláss í hetlandsku oljuvinnuni og harav hava hetlandingar, sum nevnt fyrr, bert uml. 1000 arbeiðsplássini.

Hvat viðvíkur Foinaven, so eiga føroyingar beinanvegin at gera krav uppá ein part av hesi olju, tí tað eiga vit samb. galdandi oljuleglum, tað ið keldan liggur so nær við markið. Vit verða allarhelst ov seinir her eins og vit vóru, tá eingilskmenn fingur gráu sonuna innan fyri fiskimark okkara. Vit skuldu gjørt og eingilskmenn gjørt kravt um meiri øki, so høvdu vit eisini fingið eina gráa zonu eystan fyri markið.

Føroyar

Um Føroyar sjálvar útvinna fyri uml. 10 milliardir um árið, tað kann vera úr bert einari oljukeldu, so fær Landskassin (eins og

Noreg) í skatti 25%, t.e. 2,5 milliardir kr.

5000 arbeiðspláss 0,5 milliard kr.

Hetta gevur 3,0 milliardir kr.

Um vit finna olju í Lopra ella í nærumhvørvinum við Føroyar, t.d. eina keldu, sum hevur eitt virði uppá 150 milliardir og tæma hana uppá 15 ár, tað eru 10 milliardir um árið, so vil hetta geva landskassanum í beinleiðis skatti 3 milliardir kr. og er hetta tal so stórt, at fíggjarpolitikur okkara als ongur trupulleikar hevði havt við at leggja eina realistiska fíggjarætlan.

Danir annan politikk

Litið er at ívast í, at danir ynskja ikki eina oljuvinnu við Føroyar, sum gevur bert 10 milliardir í umsetningi, men eina fleirfaldiga hesa, t.d. einar 50 milliardir sum í Hetlandi, og teir so fáa næstan alt avkastid í tann danska statskassan eins og í Hetlandi eina 98–99% og vit bert fáa 1–2%, so er væntandi at ell oljan við Føroyar verður tømð eftir 20–40 árum.

Hvat er so til ráða at taka? Høvdur bankamálið víst okkum føroyingum, hvussu vit verða tiknir við nøsini, so kann oljumálið snúgva seg um 1000 ferðir so nógv milliardir, sum í bankanum, so her mugu vit vera væl meira varnari.

Tað, ið so verður til ráða at taka, er: – Lógararbeiði og planleggingararbeiði skal gerast fyri Føroya Landsstýri og ikki fyri dansku stjórnina. – Tað skal gerast av fólki, sum eru sett og lønt av Føroya Landsstýri og arbeiða fyri Landsstýri.

– Vantar okkum serkønt fólki, fáa vit hetta alla staðni frá í verðini – USA, Fraklandi, Japan osfr. – Harafturat skulu føroy-

ingar útbúgvast beinanvegin í oljuvísund. Lat meg her nevna Universitetið í Trondheimi í Noreg, í Aberdeen og Glasgow í Skotlandi.

Í Noregi vóru eisini útlendingar í byrjanini, men nú er stórt sæð alt virksemd yvirtikið av norðmonnum. Tí ynskja vit, at ein føroyingur stendur undir líðini á hvørjum útlendingi, ið kemur at arbeiða her.

Oljueyðræning

Tað vit skulu ansa sera væl eftir er, at vit ikki verða eins og hetlandingar, tá ið ov seint er at finna út av, at ein oljueyðræning er farin fram, antin av okkum sjálvum ella øðrum.

Vit skulu eisini ansa eftir, at vit ikki tey næstu 20 árin gjalda einar 300 milliardir í danska statskassan, tað er uml. helvtin av teirra uttanlandsskudi, men vit skulu nýta oljuna til at menna okkara land, so vit kunnu gerast eitt frælst fíggjarligt land eins og t.d. Kuwait við óavmarkaðum møguleikum fyri ungdómi okkara og ikki verða eitt útpínt hjáland sum t.d. Hetland. Valið er okkara, hvat av hesum ynskja vit. Velja vit tað seinasta, kann tað lætt henda, at vit fáa núverandi støðuna hjá oljulandinum Tjetjenia, sum tann russiska bjørnin hevur lagt sín lodna labba á.

Jákup Olsen

BILLUTIR

útvægast til
**FLEST ALLAR
BILAR**

Fa. BILLUTIR
Til. 21605 Fax. 21666